

וקראת לשבת עונג

אלון מרן הפאכר באקדפ ובסולת פלאו

גליון מס' 661

פרשת שופטים

ז' באלול התשפ"ב

טל': 054-8457834 | לקבלת העלון בדוא"ל: alon102010@gmail.com

לע"נ שאול בן סלביה ע"ה | לע"נ שלמה יחיאל בן שבה ע"ה | לע"נ יצחק בן מישה אסתר ע"ה | לע"נ שמעון בן חביבה ע"ה | לע"נ רחל שנהיה בת מנורה ע"ה

לע"נ מרן רשכבה"ג שמריהו יוסף חיים בן פעשא מרים זצוק"ל ומרן ראש הישיבה הגאון ר' שלום בן תופחה זצוק"ל

לאורו נלך

קווים מדמותו המופלאה של מרן מלכא, רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל

סיפר אחד מתלמידי מרן זצ"ל: היה זה לפני ששים שנה בערך מרן סיים את שיעורו הקבוע בבית הכנסת שאול צדקה, בשכונת "בית ישראל" בירושלים. לבית-הכנסת ישנם שני פתחים, ודרכו של מרן היתה לצאת לכיוון רחוב "רייכמן", אך הפעם שלא כדרכו יצא מהצד השני לכיוון ביתו. הוא שם את ידו על כתפי ושאל אותי: "מאיר, מה שלומך?", "ברוך ה', הכל בסדר", עניתי. "לא, אבל איך בבית", שאל מרן. נאנחתי ואמרתי: "ברוך ה', ברוך ה', בסדר". מרן לא הרפה, ואמר לי: "אני שם לב בשבוע האחרון שאתה לא כל כך שמח. היום סיפרתי סיפור, כולם צחקו, ואתה אפילו לא חייכת"... הייתי המום, איך הרב שם לב אלי, איך הוא קלט אותי מבין כל האנשים הרבים שבאו לשיעור וחש אותי באופן אישי. ואז פתחתי את סגור לבי, ואמרתי בצער רב: "רבינו, מה אני אגיד לך, כבר חצי שנה אין לי חיים, מאז שאשתי ברוך ה' ילדה, לצערי היא לא חזרה לעצמה. אני לא יודע מה יש לה, כל הזמן היא עצובה ובוכה. כמה שאני מנסה לשמח אותה, זה לא עוזר. זהו, כבר נשברתי, אין לי כח יותר"... מרן שמעו והצטער מאוד. לפתע שמתי לב שאני ממש מאריך את דרכו, שכן הרב צריך ללכת לכיוון השני. עצרתי ופניתי לרב: "הרב ימחל לי, אני מאריך לרב את הדרך, אולי נלך לכיוון השני". "לא לא, זה בסדר", אמר מרן. הוא המשיך להתקדם איתי, עד שהגענו ליד ביתי ברחוב "רבינו גרשום". כבר ראינו את חלונות ביתי הנמוכים בגובה המדרכה. עצרנו, ואז הרב שאל אותי: "מאיר, אשתך בבית?", "כן, עניתי, מופתע מהשאלה. אני יכול להכנס לברך אותה?" - התרגשתי כל כולי, לא חשבתי שאזכה לזכות כזו שמרן יבוא אלינו, מיד נכנסתי וקראתי לאשתי שמרן הגיע ורוצה לברכה.

לעולם לא אשכח את הרגעים הללו, כמה התרגשנו, מרן שאל אותה כמה שאלות בהלכות שמי שלא נזהר בהן, הן גורמות לו לפחדים וכו', הוא שאל אותה אם היא נזהרת לכסות את ראשה היטב, אם מקפידה ליטול את ידיה כהלכה בבוקר כשהיא קמה, ועוד כמה דברים, וביקש ממנה להזהר בזה. הוא הניח את ידו באויר מעל לראשה, ובמשך דקה אחת אמר כל מיני פסוקים נגד פחד, בירך אותה, סיים ואמר: "בעזרת ה' תהיה לך רפואה שלימה". וכך יצא את ביתנו.

זהו! מאותו היום כאילו הפכו את אשתי, אני לא יודע להסביר, פתאום התחילה לחייך, לשמוח, לקום לעשות דברים, הרגשתי בחוש מה הכח של מרן הרב עובדיה יוסף זצ"ל, ועד כמה גדולה האהבת-ישראל אשר בקרבו לחוש ברגשות של כל יהודי".

בפתח הגליון

ברכה"ג שלום מאיר ואלק שלום"א

העצה היחידה

באחת מערי ספרד ישבו היהודים ונהנו מרוב טובה, עד שקם כומר צורר והסית את המושל להחרים את רכוש היהודים ולגרשם ממחוזו. ההסתה המתמדת החלישה את התנגדות המושל, ולבסוף הציע שהכומר יתעמת עם נציגי היהודים. והיה וינצחו היהודים, יסכר פי הכומר. יפסידו בוויכוח, ישאו בתוצאות.

ימים מספר לאחר מכן עלה יהודי כפרי העירה למכור את תוצרתו, וחנניות היהודים סגורות. בא לבית הכנסת, והוא מלא מפה לפה במתפללים. נחרד: האם נשמת ממנו חג, האם חילל יום טוב בשוגג? שאל, וסחו לו שגורלם תלוי בתוצאות ויכוח - ואיך לא יגזרו תענית ויעתירו לפני שוכן מרומים!

אמר הכפרי: "הנני, שילחוני ואלך, אתייצב לוויכוח. אם אנצח, מוטב. ואם לאו תאמרו שהיתה זו יוזמת, תדעו מה סוג השאלות ותוכלו להתכונן כראוי".

הסכימו להצעה, והכפרי שם פעמיו לארמון: מוכן הוא לענות לשאלות.

הביאוהו לפני המושל, והכומר ניצב לימינו. בראותו את הכפרי לבוש הבלואים בז לו בליבו, חס על המלים, וזיקר כנגדו שתי אצבעות. נשא הכפרי למולו אצבע אחת. אדמו פני הכומר, ושיטח כף ידו לנוכח פני הכפרי. התחייך הכפרי, ונופף באגרופו.

הביט הכומר סביבו בקדחתנות, ניגש לשולחן, ונשא בארשת ניצחון בקבוק יין אדום. גישש הכפרי בכיסו, והוציא נתח גבינה כפרית. הציגה לראווה.

השח הכומר ראשו, ושמת כתפיו מובס.

"ניצחתם", בישר המושל לכפרי. "לך אמור לאחייך שאינם צריכים לחשוש עוד!"

הכפרי יצא שמח וטוב לב, והמושל פנה אל הכומר: "סלח לי, אבל לא הבנתי דבר!"

"פיקח כשד הוא", השיב הכומר. "אמרתי לו שיש שני אלוהויות - וענה שאין אלא אל אחד. אמרתי: הלא אלוקים פיזר אתכם בכל קצוות תבל, וענה: עתיד הוא לקבצנו. הראיתי לו את היין האדום כדם, לרמוז שהם צלבו את משיחנו. וענני: הלא הובטחנו שאם יהיו חטאינו כדם, ילבינו כשלג!"...

בינתיים הגיע הכפרי לבית הכנסת, ובישר על ניצחונו: לא היה קל מזה! התקבצו כולם סביבו, וסיפר: "הכומר הראה לי שהוא ינקר עיני בשתי אצבעות, ועניתי שאני אנקר עיני באצבע אחת! הראה שרוצה הוא לסטור על פני, ונופפתי מולו באגרופי! כיוון שכך, נופף בקבוק יין כרצון להתפייס, הוצאתי גם אני גבינה, כהסכמה. ולכן השלים, וביטל את הגזירה". צחוק צחוק, אבל כשנתבונן באורחות חיינו נראה שרצופים הם מעמדות באלו, "דו שיח של חרשים", בכל שטחי החיים!

באיזה שם אחר ניתן לכנות את שרשרת הפעולות ופעולות הנגד בינינו לשכנינו. באיזה כינוי אחר ניתן להכתיר את יחסי הדתיים והחילוניים, הוותיקים והעולים, האליטות והמון העם, האזרח הקטן מול הרשויות. העובדים מול המעסיקים, המפרנסים מול כוחות ההון. ואפילו בקרב המשפחה, הורים מול בני נוער, מחנכים מול תניכים. האין לכל אחד שפה משלו, דפוסי חשיבה והתנהגות שונים, וכל הדברות נתפסת באופן שונה בשני הקצוות? זה מתסכל? ודאי! מייאש? לא ולא! ומדוע, משם שבידינו גם הפיתרון: "תמים תהיה עם ה' אלוקיך", לדעת שיש מנהיג לבירה "והוא לבדו עשה עושה ויעשה לכל המעשים". הן זה עיקר. היהדות, הראשון משלושה עשר העיקרים! נכון, הוא ציוונו לעשות ולפעול, אבל כשנעשה את שלנו ונסמך עליו - יביא את התוצאות הרצויות, כמו שאמר דוד המלך עליו השלום: "אקרא לאלוקים עליון, לאל גומר עלי", ואמר: "ה' יגמור בעדי, ה' חסדך לעולם!"

לפיכך "תמים תהיה", עשה את שלך בתמימות ובשלימות. מתוך ידיעה שאתה "עם ה' אלוקיך"!

עולים במעלות

הגות, מחשבה ומוסר

"תמים תהיה עם ד' אלוקיך"

בספר 'ופריו מתוק', שחיבר הר"ג רבי ארז חזני, מובא מעשה שאירע לאחר חתונה יוקרתית, שכאשר הגיעו האורחים לבתיהם התעוררו אצלם כאבי-בטן חזקים. בבירור מהיר נודע שהמנה הראשונה, שהכילה דגים, היתה מקולקלת, ומזה נבעו הכאבים. בעלי השמחה באו אל מנהל האולם ואמרו לו, שהוא מחויב לפצותם על מה שאירע. המנהל, בניגוד להרבה מקרים אחרים, לא הכחיש את מחויבותו לכך, ונאות לפצותם. הצדדים הסכימו ביניהם שמנהל האולם ייתן להם 20,000 שקלים, וכך יוכלו המחוטגים לתת כמה מאות שקלים לכל מי שנפגע, ונגרמו לו כאבי בטן. המחוטגים הודיעו לכל האורחים שיגיעו לקחת את הכסף, וכל אורח הזדהה ואמר מאיזה צד הגיע לחתונה. והנה, כאשר הגיע אחד האנשים לקבל כסף, ונשאל לאיזה צד הוא משתייך, השיב 'אני מצד המזכים'...

בעלי השמחה חשבו שלא שמעו טוב, ושאלוהו פעם נוספת מצד מי הוא מגיע, והלה השיב שוב שהוא שייך ל'מזכים'... והסביר: אני אדם עני שאין לי מה לאכול בבית, וכיון שידעני שמנהג ישראל קדושים הוא להזמין עניים לחתונה, כדי לזכות את בעלי השמחה, להשרות אווירה של מצוה וקדושה, לכן הגעתי ליטול חלק בשמחתם, והרי גם אני קלקלתי את קיבתי בגלל הדגים הבאשים, ומגיע לי פיצוי...

כאשר הגיע הסיפור אל הגאון ר' יצחק זילברשטיין שליט"א אמר: חשבתי שהדבר דומה לנאמר במסכת בבא קמא (מ"ז ב') שאדם הכניס סם-המוות לחצרו של חברו, והפרה שהיתה בחצר אכלה את הסם ומתה, ובעל החצר תובע את המזיק על דמי פרתו. הגמרא אומרת שאינו חייב לשלם, כי הוא יכול לומר לבעל הפרה 'הוה לה שלא תאכל', דהיינו מי אמר לפרה לאכול, הרי היא יכולה שלא לאכול, ואם אכלה ומתה, אינני חייב בכך. גם בנידוננו אפשר לומר, שלמרות שלעני יש זכות לבוא ולאכול, מפני שהוא מזכה את בעלי השמחה, אבל במציאות הוא לא נמנה על האורחים שהוזמנו במפורש, ולכן אפשר לומר לו 'הרי לא היית חייב לאכול'!

גיסו מרן הגר"ח קניבסקי זצ"ל אמר, שלדעתו בעלי השמחה רוצים שעניים יבואו לחתונה, והם שמחים על בואם של אלה שאין להם מה לאכול, והרי זה כאילו הם מוזמנים במפורש להגיע לחתונה.

מטמונים מהפרשה

הגיגים ומעשיות

"ושפטו את העם משפט צדק" (ט"ז, י"ח).

פעם אחת העלילו בני בליעל על אחד מנכבדי העיר וילנא עלילה שפלה, לשם כך אף שכרו עדי שקר להעיד נגדו בבית הדין. כאשר הגיע הדבר לאזני הגאון מוילנא, חשד הגאון כי מדובר כאן בעלילה, משום כך ביקש לחקור את העדים בעצמו. באו העדים לפני הגאון וספרו את אשר ראו. עצם הגאון את עיניו, וכאשר סיימו את דבריהם קם והכריז: עדי שקר הם! נבהלו העדים והודו שאכן נשכרו במיוחד כדי להעיד עדות שקר. מניין ידע רבנו כי עדי שקר הם? שאלו הדיינים את הגאון. דבר זה - השיב הגאון - דייקתי מדברי המשנה בסנהדרין (פרק ה'), שם נאמר, כי הדיינים שומעים את דברי העד ולאחר מכן שומעים את דברי חבריו "אם נמצאו דבריהם מכוונים" סימן כי העדים דוברים אמת. מדוע נכתב במשנה - המשיך הגאון - "אם נמצאו דבריהם מכוונים"? אלא - השיב הגאון - לכל אדם סגנון מיוחד משלו לספר את אשר ראו עיניו, משום כך, אם שמעו הדיינים שני סיפורים שונים במקצת, אולם אם ישו את העדויות יראו, כי אף שדרך הסיפור היתה שונה, בכל זאת העדות היא אותה עדות - סימן כי עדי אמת הם. בעדים שלפנינו - סיים הגאון - לא היה כל הבדל באופן סיפור המעשה. שני אנשים המספרים אותו סיפור, באותן מילים, סימן מובהק הוא כי תאמו מראש את דבריהם - עדי שקר הם!

"לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל" (י"ז, י"א).

רש"י מביא את דרשת הספרי: "אפילו אומר לך על ימין שהוא שמאל ועל שמאל שהוא ימין". מצווים אנו לשמוע בקול חכמי ישראל בכל דור ודור, ואף אם נראה לעינינו שאין האמת כן - אף על פי כן עלינו להניח שאנו הטועים, וברור כי האמת כדבריהם.

דבר זה הסביר הגאון רבי יחזקאל אברמסקי במשל: אדם אחד ערך בדיקה מה כח הראייה של חבריו. מה עשה? צייר נקודה קטנה על הלוח והרחיק את הלוח מאה מטר מחבריו. מי מכח רואה מה מצוייר על הלוח? שאל אותם. הביט הראשון ולא ראה דבר, משום שהיה קצר רואי ובכוחו היה לראות עד שלושים מטר בלבד. השני ראה יותר, עד שמונים מטר, אולם גם הוא לא ראה את הנקודה המצויירת על הלוח. לבסוף בא אדם אחד אשר ניחן בכח ראייה חזק יותר מחבריו, עד למרחק של מאה מטר, והוא אכן ראה את הנקודה. כך הוא גם הנמשל - אמר רבי יחזקאל - גדוליי ישראל קבלו מאת ה' יתברך כח ראייה גדול יותר משל כל אדם; משום כך, אם הם מורים לנו דבר מה, ונראה לנו כי הם טועים, אף על פי כן, עלינו לשמוע בקולם, כי הם רואים הרבה יותר למרחוק...

ביני לבני

הרה"ג פנחס ברייער שליט"א מח"ס "לגדל" על חינוך ילדים

דרכי היצר (ב)

במסכת שואלת הגמרא: "שוחט משום מאי

חייב?" והתשובה - "משום צובע!" ופירש הבעש"ט הקד" על פי דברי התוספות, "שוחט דעלמא", שהענין קאי על שוחט דעלמא שהוא יצר הרע. מקשה הגמרא מדוע עונשו לעתיד לבוא יהיה שחיטה, הלא בסך הכל הוא ביצע את תפקידו המיועד לו - לרדת לעולם ולפתות אנשים לעבור על רצון בוראם? והתשובה היא - משום צובע. זה שמשכנע הוא לדבר עבירה - ניחא, אך הדרך הצבועה שבה הוא צובע מצוה כעבירה ועבירה כמצוה, היא שמעוררת נגדו תביעה, ועליה הוא מתחייב בשחיטה. כשהטפל - עיקר לבוש צדקני זה של היצר הרע משכנע מאד בפרט בימי הנעורים, צעירים נתפסים לעניינים שונים, מרבים לעסוק בהם ולהדר בהם על חשבון הלכות ברורות ומצוות דאורייתא. כאותו צעיר ששמע שיש טעם בשתיית קפה לפני

התפילה, משום שמעלים כך לד' את הדומם, הצומח, החי והמדבר. המים - מהדומם, הקפה והסוכר - מהצומח, החלב - חי, והאדם השווה - דרגת מדבר... לאחר זמן שמע הנער הנלהב ענין סגולי נוסף, ש"קוהו" עם חלב, "מילעך", הן אותיות מקווה, שמע ותתלהט נפשו ותתרומם רוחו, ויוסף עוד חומרות על הקפדתו. ויהי היום, כמחצית השעה לפני זמן קריאת שמע, קם אותו נער, והנה שוד ושבר, אין לו קפה ואין לו חלב. נפלה רוחו בקרבו, אך מיד התעשת, וכי יבטל מעניינו המקודש בגלל מניעות והפרעות קלות? קם ועשה מעשה. פרץ את המקרר שבמטבח הישיבה וצד לעצמו שקית חלב. בהמשך "סחב" מהמחסן קופסת קפה, וכשכל כולו רותח מהתלהבות הכין לעצמו קפה ושתה אותו בסילודין ובדיקות, כשהוא משתאה מגדולתו וטופח לעצמו על שכמו. מי כמוהו שומר גחלת המנהגים, המקפיד על עניינים נשגבים שאחרים דשים בעקבם...

ולאמיתו של דבר, מהי שתיית קפה מול זמן קריאת שמע שהוא מדאורייתא? ואיזה ענין, נשגב ככל שיהיה, מתיר גניבה וגזל? שאלות אלו אינו שואל את עצמו, כי היצר הצלח לצודו ברשתו, וטחו עיניו מראות איך הפך טפל לעיקר ולהיפך! המשך יבוא